

**МОНІТОРИНГ ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЯКОСТІ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Мета дослідження – вивчення думок щодо рівня задоволеності якістю підготовки та навчання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та відповідності освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» їх запитам та потребам.

Метод дослідження – анонімне електронне анкетування за спеціально розробленим інструментарієм (*Google Форм*), розміщеним на офіційному web-сайті Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (ТДАТУ) за адресою <http://www.tsatu.edu.ua/vnutrishnja-systema-zabezpechennja-jakosti-vyschoji-osvity/onlajn-opytuvannja-stejkholderiv-schodo-jakosti-osvity/>.

Цільова аудиторія – здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (*окрім першого курсу*) за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ТДАТУ (респонденти).

Опитування респондентів було проведено *упродовж 2020-2021 навч. року* за двома анкетами: «якість освітньої програми» та «якість викладання навчальних дисциплін». Процедури, види та форми оцінювання повністю відповідають [Положенню про опитування учасників освітнього процесу в ТДАТУ](#).

Оцінку здійснювали за 5-бальною шкалою:

- 1 бал – якість відсутня;
- 2 бали – якість проявляється зрідка;
- 3 бали – якість проявляється на достатньому рівні;
- 4 бали – проявляється часто;
- 5 балів – якість проявляється практично завжди.

1. АНКЕТА ЩОДО ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Всього опитано на сайті університету за *анкетой для здобувачів вищої освіти щодо якості освітньої програми* **15 респондентів**, що склало **35,7%** від кількості здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» за ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (*перший курс опитування не проходить*). Результати було опрацьовано за допомогою програмного забезпечення Microsoft Excel (з допустимою похибкою вимірювання 0,1%).

Розподіл респондентів за курсами навчання наведено на рисунку 1.

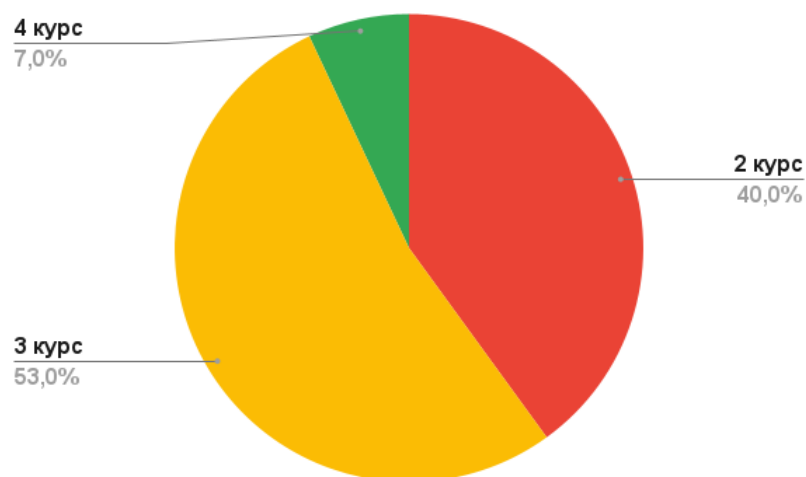

Рис. 1. Контингент респондентів (у відсотках)

Результати оцінювання здобувачами вищої освіти якості ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» представлено у таблиці 1.

Таблиця 1-Оцінювання здобувачами вищої освіти якості ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» (у відсотках)

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали				
		5	4	3	2	1
1	Задоволеність навчанням за обраною освітньою програмою	26,7	20	40	13,3	0
2	Зрозумілість мети, цілей і очікуваних результатів вивчення дисциплін	26,7	26,7	20	26,7	0
3	Відповідність отриманих результатів вивчення дисциплін заявленим в них цілям	26,7	33,3	20	20	0
4	Актуальність освітньої програми у світлі найновіших досліджень у відповідній галузі	26,7	26,7	33,3	13,3	0
5	Співвідношення теоретичної і практичної частини	26,7	40	20	13,3	0
6	Прозорість та чесність оцінювання знань	33,3	33,3	20	13,3	0
7	Використання викладачами сучасних педагогічних методів (майстер-класів, навчальних дискусій, мозкового штурму, тренінгів, ділових ігор тощо)	26,7	26,7	20	13,3	13,3
8	Спрямованість дисциплін на майбутню професію	26,7	33,3	20	20	0
9	Обґрунтованість навантаження на здобувача вищої освіти (кількість дисциплін на семестр, кількість годин аудиторної і самостійної роботи на тиждень)	26,7	33,3	33,3	6,7	0

№ з/п	Критерій оцінювання	Бали				
		5	4	3	2	1
10	Організація наукових і практичних заходів професійної діяльності (конференції, тренінги, дискусії тощо)	26,7	26,7	33,3	0	13,3
11	Залучення здобувачів вищої освіти до організації, проведення та участі у наукових і практичних заходах	20	33,3	40	0	6,7
12	Доступність графіків освітнього процесу та розкладів	46,7	26,7	20	6,7	0
13	Доступність навчальної і наукової літератури бібліотеки університету, репозитарію	46,7	26,7	20	6,7	0
14	Якість методичних матеріалів дисциплін на освітньому порталі ТДАТУ	33,3	46,7	13,3	6,7	0
15	Доброзичливе ставлення співробітників деканату	46,7	33,3	13,3	6,7	0
16	Доброзичливе ставлення співробітників кафедри	60	13,3	26,7	0	0
17	Доброзичливе ставлення співробітників бібліотеки	53,3	26,7	13,3	6,7	0

Вищі оцінки (максимальна сума відсотків за балами «5» і «4», по 80%) здобувачі вищої освіти поставили за критеріями: «якість методичних матеріалів дисциплін на освітньому порталі ТДАТУ», «доброзичливе ставлення співробітників деканату», «доброзичливе ставлення співробітників бібліотеки»

Менші оцінки (максимальні відсотки за балами «1» і «2») здобувачами вищої освіти наступних критеріїв якості: «зрозумілість мети, цілей і очікуваних результатів вивчення дисциплін», «використання викладачами сучасних педагогічних методів (майстер-класів, навчальних дискусій, мозкового штурму, тренінгів, ділових ігор тощо)» (по 26,7%), «відповідність отриманих результатів вивчення дисциплін заявленим в них цілям», «спрямованість дисциплін на майбутню професію» (по 20%).

Загальну оцінку якості ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» здобувачами вищої освіти різних курсів представлено у таблиці 2. Вищі бали поставили здобувачі СВО «Бакалавр» 4 курсу (100% опитаних оцінили на 5 балів). Меншими балами оцінили якість ОПП здобувачі СВО «Бакалавр» 2 курсу (4,9% на 1 бал).

Таблиця 2 - Оцінювання якості ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» здобувачами вищої освіти різних курсів (у відсотках)

№ з/п	Курс, на якому навчається здобувач вищої освіти	Бали				
		5	4	3	2	1
1	2 курс	24,5	33,3	23,5	13,7	4,9
2	3 курс	33,1	30,9	27,2	8,8	0
3	4 курс	100	0	0	0	0

Інші пропозиції щодо покращання якості освіти та освітнього процесу в ТДАТУ, які запропонували здобувачі вищої освіти при опитуванні, наступні:

- більше практичних заходів.

2. АНКЕТА ЩОДО ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Якість викладання навчальних дисциплін першого та другого семестрів 2020-2021 навч. року за ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» другого (магістерського) рівня вищої освіти було оцінено респондентами за 25 критеріями.

Аналіз 132 анкети за перший семестр (таблиця 3) та 118 анкет за другий семестр (таблиця 4) показав, що вони в цілому задоволені рівнем викладання дисциплін з середнім відсотком відвідуваності 91-100%.

Таблиця 3 – Оцінювання якості викладання дисциплін здобувачами вищої освіти в 1 семестрі 2020-2021 навч. року (у відсотках)

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
I. Методичний рівень занять (середнє значення)		51,7	27,3	16,3	4,3	0,4
1	Викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій	56,8	19,7	21,2	2,3	0
2	Дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, відокремлює важливі моменти	57,6	25,8	12,9	3,8	0
3	Може викликати і підтримати інтерес аудиторії до дисципліни	45,5	32,6	15,2	6,1	0,8
4	Слідкує за реакцією аудиторії	53,0	27,3	15,2	4,5	0
5	Ставить питання і мотивує до дискусії	50,8	28,8	16,7	3,0	0,8
6	Володіє високою культурою мовлення	58,3	23,5	12,9	5,3	0
7	Дотримується оптимального темпу викладення матеріалу	53,0	29,5	12,9	4,5	0
8	Проявляє творчий підхід та інтерес до своєї роботи	43,2	31,1	18,2	6,8	0,8
9	Використовує навчально-методичні матеріали (методичні вказівки, посібники тощо)	53,0	28,0	15,9	2,3	0,8
10	Якість розміщених викладачем методичних матеріалів з дисципліни на НПП	53,8	26,5	15,9	3,8	0
11	Спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни	40,9	26,5	15,9	3,8	0
12	Використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)	51,5	24,2	17,4	5,3	1,5
13	Ефективність організації дистанційного навчання	55,3	25,0	17,4	2,3	0
II. Теоретичний рівень занять (середнє значення)		54,8	25,5	15,2	4,1	0,5
1	Проявляє професійну ерудицію	60,6	18,2	20,5	0,8	0
2	Знайомить з останніми досягненнями науки	37,1	39,4	14,4	7,6	1,5
3	Наводить науково-обґрунтовані аргументи	53,8	25,0	14,4	6,1	0,8
4	Пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців	57,6	25,8	13,6	3,0	0
5	Організованість самостійної роботи (наявність завдань, методичних вказівок тощо)	65,2	18,9	12,9	3,0	0
III. Ставлення до здобувачів вищої освіти(середнє значення)		59,6	23,6	12,8	4,1	0
1	Доброзичливість і тактовність, толерантність	62,1	21,2	13,6	3,0	0

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
2	Пунктуальність, організованість	55,3	28,0	9,8	6,8	0
3	Вимогливість, наполегливість	63,6	22,0	7,6	6,8	0
4	Зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти	52,3	28,8	14,4	4,5	0
5	Зрозумілі й оприлюднені критерії виставляння оцінок	50,8	28,0	18,2	3,0	0
6	Прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання	56,8	25,0	12,9	5,3	0
7	Охайність, зовнішній вигляд	70,5	16,7	11,4	1,5	0
8	Доброчесність	65,2	18,9	14,4	1,5	0

Аналіз таблиці 3 показує, що респондентами в 1 семестрі 2020-2021 навч. року оцінені найвищими балами (максимальна сума відсотків за балами 4 і 5) в I розділі «Методичний рівень знань» наступні критерії якості: «дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, відокремлює важливі моменти», «володіє високою культурою мовлення», «дотримується оптимального темпу викладення матеріалу»; в II розділі «Теоретичний рівень занять» - «пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців», «організованість самостійної роботи (наявність завдань, методичних вказівок тощо)»; в III розділі «Ставлення до здобувачів вищої освіти» - «охайність, зовнішній вигляд», «вимогливість, наполегливість».

Меншими балами (мінімальна сума відсотків за балами 4 і 5) в I розділі оцінені критерії: «проявляє творчий підхід та інтерес до своєї роботи», «спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни» та «використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)»; в II розділі – «знайомить з останніми досягненнями науки; в III розділі – «зрозумілі й оприлюднені критерії виставляння оцінок», «зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти».

Таблиця 4 – Оцінювання якості викладання дисциплін здобувачами вищої освіти в 2 семестрі 2020-2021 навч. року (у відсотках)

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
I. Методичний рівень занять (середнє значення)		72,5	20,4	4,7	1,2	1,2
1	Викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій	78,8	14,4	5,1	0,8	0,8
2	Дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, виокремлює важливі моменти	76,3	18,6	4,2	0	0,8
3	Може викликати і підтримати інтерес аудиторії до дисципліни	71,2	20,3	5,9	0,8	1,7
4	Слідкує за реакцією аудиторії	73,7	19,5	5,1	0	1,7
5	Ставить питання і мотивує до дискусії	71,2	22,0	5,1	0,8	0,8
6	Використовує сучасні педагогічні методи (майстер-класи, навчальні дискусії, мозковий штурм, тренінги, ділові ігри тощо)	69,5	22,0	5,1	2,5	0,8
7	Дотримується оптимального темпу викладення матеріалу	72,0	21,2	4,2	1,7	0,8

№ поз	Критерії оцінювання	5	4	3	2	1
8	Використовує навчально-методичні матеріали (методичні вказівки, посібники тощо)	75,4	19,5	3,4	0,8	0,8
9	Якість розміщених викладачем методичних матеріалів з дисципліни на освітньому порталі	74,6	18,6	3,4	1,7	1,7
10	Спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни	68,6	18,6	3,4	1,7	1,7
11	Використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)	66,1	24,6	5,1	1,7	2,5
II. Теоретичний рівень занять (середнє значення)		78,1	16,1	3,7	0,8	1,2
1	Викладач на першому занятті чітко та зрозуміло пояснив які знання та компетентності я здобуду, розподіл балів, умови складання та перескладання заліку/екзамену та інше	79,7	16,1	2,5	0,8	0,8
2	Знайомить з останніми досягненнями науки	71,2	21,2	5,9	0,8	0,8
3	Наводить науково-обґрунтовані аргументи	82,2	12,7	2,5	0	2,5
4	Пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців	75,4	17,8	4,2	1,7	0,8
5	Організованість самостійної роботи (наявність завдань, методичних вказівок тощо)	82,2	12,7	3,4	0,8	0,8
III. Ставлення до здобувачів вищої освіти (середнє значення)		80,9	14,6	2,9	0,5	1,1
1	Доброзичливість і тактовність, толерантність	83,1	12,7	2,5	0,8	0,8
2	Пунктуальність, організованість	77,1	18,6	2,5	0,8	0,8
3	Вимогливість, наполегливість	82,2	13,6	3,4	0	0,8
4	Зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти	75,4	18,6	4,2	0	1,7
5	Прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання	83,9	12,7	1,7	0,8	0,8
6	Доступність та легкість зв'язку з викладачем	77,1	16,9	4,2	0	1,7
7	Доброчесність	87,3	9,3	1,7	0,8	0,8

Аналіз таблиці 4 показує, що респондентами в 2 семестрі 2020-2021 навч. року найвищими балами (максимальна сума відсотків за балами 4 і 5) оцінені в I розділі «Методичний рівень знань» наступні критерії якості: «дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, виокремлює важливі моменти», «використовує навчально-методичні матеріали (методичні вказівки, посібники тощо)»; в II розділі «Теоретичний рівень занять» - «викладач на першому занятті чітко та зрозуміло пояснив які знання та компетентності я здобуду, розподіл балів, умови складання та перескладання заліку/екзамену та інше»; в III розділі «Ставлення до здобувачів вищої освіти» - «прозорість, зрозумілість і справедливість оцінювання», «доброчесність».

Меншими балами (мінімальна сума відсотків за балами 5 і 4) в I розділі оцінені критерії: «спонукає до використання ресурсів наукової бібліотеки ТДАТУ у процесі вивчення дисципліни», «використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо)»; в II розділі – «знайомить з останніми досягненнями науки», «пов'язує теоретичний матеріал з практичними завданнями майбутніх фахівців»; в III розділі – «зацікавленість в успіхах здобувачів вищої освіти», «доступність та легкість зв'язку з викладачем».

Загальні враження (задоволення) респондентів від вивчення навчальних дисциплін **2 семестру 2020-2021 навч. року** в **37** анкетах, де надані відповіді, як позитивні.

Рекомендацій щодо покращення якості викладання науково-педагогічними працівниками від респондентів не надійшли.

Висновки

Відповідно до моніторингу оцінювання якості ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» здобувачами вищої освіти можна зазначити, що в цілому якість ОПП оцінена позитивно. Найбільша частка респондентів (60 і більше відсотків) надала вищі оцінки («5» та «4» бали) наступним за критеріям: «прозорість та чесність оцінювання знань», «співвідношення теоретичної та практичної частини», «спрямованість дисциплін на майбутню професію», «обґрунтованість навантаження на здобувача вищої освіти (кількість дисциплін на семестр, кількість годин аудиторної і самостійної роботи на тиждень)». Значно високими балами оцінені - «доступність графіків освітнього процесу та розкладів», «доступність навчальної і наукової літератури, бібліотеки університету, репозитарію», «якість методичних матеріалів дисциплін на освітньому порталі ТДАТУ». Більше половини респондентів оцінили найвищим балом «доброзичливе ставлення співробітників кафедри» та «доброзичливе ставлення співробітників бібліотеки».

В той же час є критерії якості ОПП, за якими здобувачі вищої освіти не зовсім задоволені. Зокрема, деяким здобувачам не зрозуміло «мета, ціль і очікувані результати вивчення дисциплін» та «відповідність отриманих результатів вивчення дисциплін заявленим в них цілям». Одночасно, в процесі опитування біли отримані негативні оцінки за критеріями: «організація наукових і практичних заходів професійної діяльності (конференції, тренінги, дискусії тощо)» та «використання викладачами сучасних педагогічних методів (майстер-класів, навчальних дискусій, мозкового штурму, тренінгів, ділових ігор тощо)» - оцінили 13,3% респондентів, а також «залучення здобувачів вищої освіти до організації, проведення та участі у наукових і практичних заходах» (6,7% респондентів).

По різному оцінили якість освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти різних курсів. Найвищим балом оцінили якість ОПП здобувачі 4 курсу, у здобувачів 2 та 3 курсів оцінки розподілились за балами з невеликим варіюванням.

Моніторинг оцінювання здобувачами вищої освіти якості викладання дисциплін показав, що при високому показнику відвідуваності занять найвищу оцінку (більше 70% і більше респондентів) отримали критерії: «доброчесність», «доброзичливість і тактовність, толерантність», «викладає матеріал зрозуміло, доступно, з поясненням складних позицій», «дотримується логічної послідовності у викладенні матеріалу, виокремлює важливі моменти», «використовує сучасні

педагогічні методи (майстер-класи, навчальні дискусії, мозковий штурм, тренінги, ділові ігри тощо)», «Наводить науково-обґрунтовані аргументи», «організованість самостійної роботи (наявність завдань, методичних вказівок тощо)».

В той же час найнижчі бали за оцінювання викладання дисциплін здобувачі вищої освіти надали за критеріями: «наводить науково-обґрунтовані аргументи», «використовує технічні засоби навчання (комп'ютер, проектор тощо).

З метою підвищення якості освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» з врахуванням думок здобувачів вищої освіти та зроблених зауважень пропонується:

1. З метою покращення якості викладання дисциплін необхідно провести методичні семінари з поглибленням використання сучасного мультимедійного обладнання в освітньому процесі.

2. Більш широко використовувати сучасні методи навчання (тренінги, дискусії, майстер-класи тощо) при проведенні лекційних та практичних занять, при цьому активно використовувати мультимедійне обладнання.

3. Забезпечити проходження науково-педагогічним персоналом курсів підвищення кваліфікації для підвищення педагогічної майстерності та вдосконалення використання засобів мультимедійного обладнання в навчальному процесі.

4. Організувати процес популяризації наукових ресурсів серед здобувачів вищої освіти через залучення фахівців бібліотеки ТДАТУ.

5. З метою підвищення рівня професійної майстерності викладачів необхідно активізувати роботу з організацією заходів професійної діяльності шляхом залучення проведення науково-практичних семінарів з представниками бізнесу та торгівлі, державних та фінансових установ, екскурсійні заходи на підприємства та установи різних форм господарювання та сфер діяльності.

6. З метою залучення здобувачів вищої освіти до науково-практичної діяльності студентства рекомендувати Студентській раді ТДАТУ поширювати інформацію щодо проведення науково-практичних студентських конференцій, конкурсів студентських наукових робіт та різноманітних заходів наукової спрямованості.

Гарант

ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за першим (бакалаврським) рівнем освіти

Лариса БОЛТЯНСЬКА

Завідувачка відділу МЯОД ТДАТУ,
к.т.н., доцент

Радміла СКЛЯР